

5

SNÁŘ Z TOVÁRNY

NEDĚLE 26/9/2021

MAGAZÍN FESTIVALU DREAM FACTORY OSTRAVA 2021

LUCIE TRMÍKOVÁ: HEZKÉ OBRÁZKY MĚ NEZAJÍMAJÍ

Rozhovor s jednou z vůdčích hlav uměleckého spolku JEDL se zrodil v útulném divadelním klubu Divadla Petra Bezruče. Na chlupatém plyši, o spletech mezilidských vztahů i lásce ke kumštu. Neváhejte začíst se!

Jak se vlastně ve vašem tvůrčím hledáčku ocitnul Auguste Strindberg?

Asi před rokem a půl jsem se zeptala Honzy (Jan Nebeský, režisér inscenace a životní partner L. T., pozn. red.) jestli má nějaký režisérský sen. On že by se chtěl vrátit ke Strindbergovi, protože je to jeho miláček a po Ibsenovi ho považuje za možná druhého nejpodstatnějšího autora. Fascinuje ho jeho tvorba a rád by někdy dělal Hru snů. Začala jsem se tím zabývat, ale velice brzy jsme si řekli, že je to velké plátno pro moc lidí, které chce velké jeviště s perfektním technickým vybavením, a že JEDL není v situaci, kdy má tyto věci k dispozici. Nicméně u Strindberga jsme zůstali a já si začala číst o jeho životě. Nejdřív se ke mně dostala knížka od Enquista Strindberg – život, což je román

podle televizního seriálu, který Enquist napsal v 80. letech. Začala jsem si číst i další Strindbergovy texty, ve kterých se zabývá jednak vztahem se Siri, se kterou byl v manželství nejdéle, 15 let. To je středobod naší inscenace A mě čím dál víc fascinovala možnost, jak někdo může vůbec vnímat ženy a manželství. Někomu by mohlo být odporné, že je misogyn, co nenávidí ženy, ale já jsem tohle primárně neviděla. Pro mě je hlavní téma jeho bolesti a smutek z toho, že se to nevydařilo a že je vlastně nemocný.

V dnešní době hyperkorektní době otevíráte téma nerovného vztahu, mužského šovinismu. Nebáli jste se, že váš přístup může v nějaké skupině diváků vyvolat šok?

PROGRAM – NEDĚLE 26/9

11:00	STUDIO G	OSTRAVSKÁ SEKCE	50'
	Tučňáci na arše Studio G, Ostrava		
16:00	DŮM KULTURY MĚSTA OSTRAVY		120'
	Zem památá Slovenské komorné divadlo Martin		
19:00	DIVADLO ANTONÍNA DVOŘÁKA	SLAVNOSTNÍ ZAKONČENÍ	120'
	Smrt obchodního cestujícího Městská divadla pražská		
21:21	HOTEL PALACE		120'
	Serotonin MeetFactory, Praha		

Ne, nebáli, myslím, že to je přirozené a já chci vyvolávat šok. Pro někoho jsou nepřijatelné vztahové varianty, o kterých se dnes musí mluvit, jako že je na stejné úrovni vztah muže a ženy. Pro něj to bylo nepřijatelné, on by asi v dnešní době zešílel. Byl opravdu extrémista. To

muselo být šílené. Já jsem říkala Honzovi: „Hele mně je ho strašně líto.“ A Honza říkal: „Jo, dobrý, ale uvědom si, že na druhou stranu on musel být strašný na ty svoje ženy.“ V naší inscenaci jsme se snažili vystihnout obě krajní polohy jejich vztahu.

Blízká vazba grotesknosti, bolesti i radosti ze života je silný motiv nejen Manželské historie, ale celé vaší tvorby. Ti lidé by spolu nebyli 15 let, kdyby se nemilovali, zároveň jde o vztah dramatika a herečky, což nápadně připomíná i váš život. Jste životní partneři, spolutvůrci, navíc hrajete o partnerství. Není to hraniční stav?

Je to na hraně, ale mě ty hraniční věci baví. A máš naprostou pravdu a dobře jsi to přečetl. Tahle inscenace je dosud naší nejintimnější výpovědí

Slavíte 10 let JEDLu a 30 let společné spolupráce. A teď se mezi vámi zjevilo mladé drsné kuře. Jak k vám Anna Fialová přibyla?

Tu jsem objevila zase díky jednomu mladému kuřeti, které jsme my s Honzou zplodili, a to je naše dcera Kristýna. Když byl už scénář hotový, hledali jsme, kdo by mohl hrát tu mladou, ambiciózní a trošku povrchní herečku. Hledali jsme někoho s velkou energií. A Kristýna mi ji ukázala na fotce a naprosto to trefila – říkala, že je mladá, pěkná, hraje v Národním, tak bude i šikovná. Ono se to krásně sešlo v té energii. Mně by dělalo velké problémy hrát to s nějakou „princeznou“. Já ke spolupráci potřebuju člověka, který je odvážný, nebojí se překračovat hranice, být extrémní, svůj, jít s kůží na trh. Mě nezajímají hezké obrazy.

Na Dream Factory se vracíte opakovaně. Vnímáš jako herečka specifikum ostravského publika?

Ano, je to jednoznačně můj nejoblíbenější festival. Tím důvodem je místní divácká srdečnost, která je na úplně jiném levelu.

Teď Tě čeká ještě jedna profesní změna, a jsem za to moc rád. Budeš učit na DAMU. Jak se na to těšíš?

Já jsem už učila mnoho let na Vyšší odborné škole herecké, takže vím, že mě to zajímá a strašně mě to přitahuje, protože je to moje škola, kam se vracím po třiceti letech. Já jsem tam od té doby vlastně v učebnách nebyla. A tak je to trošku sentimentální, ty lidi mě strašně zajímají, ale samozřejmě vzhledem k tomu, jaká je tam teď situace, tak panují i určitý pochybnosti o tom, jestli v téhle atmosféře chci učit.

Na koronaviru bylo pozitivní, že najednou budeš o těchto věcech čas mluvit. Je to složitý problém, ale zavírat před tím oči nejde.

Zásadní problém je ten, že se tahle problematika otevřela strašně anonymně, že není adresná, tudíž si myslím, že ani nikomu neprospěje, spíš mnoha lidem uškodí.

*Intenzivní díky!
Petr KlariN Klár*

No jistě. A právě proto byla cesta k němu zajímavá, lidi, kteří jsou nám svými postoji blízcí neprovokují naše uvažování, nedonutí nás nahlédnout na svět jinak. A taky jsem s každým dalším čtením objevovala nové vrstvy jeho osobnosti a čím dál víc zjišťovala, že to s jeho šovinismem není tak horké. Naopak. Když společně s dramaturgem a hercem pronikáte do hloubky postavy, zjistíte, že je to jen směšná póza, že ve skutečnosti je to vlastně dost zranitelný člověk, který si v konečné fázi dobře uvědomuje, že jako muž naprosto selhal.

V této souvislosti mě napadá, jak moc Vás ovlivnilo hrdinovo téměř misogyn- ské naladění při vykreslení právě ženských postav?

Snažili jsme se ženy vykreslit přesně tak, jak je vidí on, nacházíme se přece v jeho subjektivním světě. Většinou

z nich opovrhuje, ale spíš proto, že jejich chování zrcadlí jeho vlastní neschopnost a životní selhání, anebo si je naopak idealizuje – když jde o jeho životní lásku Camille. Žádnou z ženských postav nenahlížíme zvěňčí, objektivně, jsou součástí jeho vnímání světa, stejně jako v předloze.

V inscenaci využíváte digitální technologie, zapojujete do ní zejména notebook, čímž se liší od předlohy, kde rozhodně v takové míře nefigurují. Proč jste se tak rozhodla?

Florent-Claude je velmi osamělý člověk, jeho jediným společníkem je jeho Macbook. To, že si s ním začne povídat a probírat všechno možné, od praktických záležitostí až po osobní, je samozřejmě divadelní licence, ale pro mě je to jakási metafora odcizení dnešního člověka. A taky nám to samozřejmě pomohlo rozbit tu monologickou for-

mu, která by možná byla až příliš těžkopádná.

S tím možná souvisí i následující otázka: vnímáte hrdinův příběh jako současnou výpověď i v kontextu koronavirového dění?

Ano, právě kvůli tomu tématu osamělosti a odcizení. Určitě se do dramati- zace i inscenace promítlo i to, že jsme ji zkoušeli během první vlny. Možná by za jiných okolností ani „postava“ Macbooku nevznikla, kdo ví.

Máte do budoucna v plánu adaptovat další titul od Michela Houellebecqa?

Zatím určitě ne, ale vzhledem k tomu, že mě tento autor umí rozrušit, nadchnout, i rozčlít jako žádný jiný, tak to samozřejmě nevyklučuju.

Petra Kupcová

HORMON ŠTĚSTÍ JAKO ZÁRUKA VNITŘNÍHO (NE)POKOJE

Knihy Michela Houellebecqa vždy budí pozdvižení. Autor své čtenáře rád provokuje, a to jak formou, tak obsahem. Je vulgární. Přímocharý. Rád dělá odbočky a děj prokládá filozofickými úvahami. Ani jeho román Serotonin z roku 2019 není výjimkou. Možná i proto upoutal režiséru Natálii Deákovou, která ho v roce 2020 nastudovala v dramatinaci Matěje Samce v pražské MeetFactory. A od tohoto počínání ji neodradil ani cynismus hlavní postavy Laurenta-Clauda, který nenávidí ženy. Jak se jí pracovalo s touto machistickou optikou?

Dle mého názoru patří Houellebecqův Serotonin k velmi náročným knižním předlohám pro divadelní adaptaci, neboť větší část textu tvoří monolog hlavního

hrdiny zaměřený zejména na existenciální témata. Nedá mi to se nezeptat: proč jste i přes to Serotonin rozhodla uvést na divadle? Jaké jste k tomu měla impulsy?

Největším impulsem pro mě bylo odhodlání dramaturga Matěje Samce – o Houellebecquovi se spolu bavíme už dlouho, kdysi jsme o něm přemýšleli jako o autorovi, kterého bychom oba rádi uvedli, ale knihy, které nás od něj nejvíc zaujaly, byly už buď adaptované jinými soubory, nebo se nám v tu chvíli nezdály aktuální. Matěj věděl, že Houellebecq patří k mým nejoblíbenějším autorům a když jsme si oba Serotonin – a to hned, když vyšel – přečetli, začali jsme o něm vášnivě diskutovat a Matěj mě začal ponoukat, ať ho společně zinscenujeme. Zprvu se mi vůbec nechtělo, hlavní hrdina mi byl velmi nesympatický, místy přímo odpudivý. Ale čím víc jsme o tom debatovali, tím víc to pro nás oba začalo být jako výzva vzrušující. A určitě to nebylo jen proto, že autor – jak je jeho zvykem – vystihl podstatu naší současnosti. Pro mě je ten román mimo jiné taky o potřebě lásky a o tom, jak nám život teče mezi prsty, aniž bychom cokoli udělali, aniž bychom ho skutečně prožili. Což obnáší i přijetí zodpovědnosti za naše konání a rozhodnutí.

Hlavní postava Florent-Claude je cynik, ale hlavně šovinista. Jak jste se jako žena s touto skutečností během čtení, ale možná i zkoušení inscenace, vyrovnávala? Mě značně iritoval.

SEROTONIN – NESNESITELNÁ EUFORIE?

Román Serotonin současného francouzského spisovatele Michela Houellebecqa je dalším z dnes tak populárních egocentrických vhladů do zákoutí mužské psychiky pochroumané krizí středního věku. Čím déle čtete, tím víc hlavní postavu z duše nenávidíte a podobně jako u Goetha nebo Kundery sebelitostivému maniakovi smrt vysloveně přejete. Velmi obratně napsaná kniha, plná drsnosti, erotiky, kritiky kapitalismu i syrové emocionality rozhodně kvalitní je, dokážu si představit, že bych jí ještě před pár lety hltala plnými doušky. Čtenářská zkušenost mi však v tomhle ohledu zkřížila plány a Serotonin pro mě zapadl mezi mnohé, vlastně skvělé, ale tematicky vyčpělé sebemrškačské literární počiny. Každopádně mě velmi zau-

jala stejnojmenná inscenace v pražské Meetfactory. Obecně mě baví snaha dramatinovat současné texty zahraničních autorů a jejich adaptace v divadelním prostoru. Takové inscenace většinou nabízí aktuální dialog a když ne kvalitní divadelní zážitek, po textové stránce je většinou divák minimálně obohacen. MeetFactory je představováním současných dramatických i prozaických textů navíc věhlasná (Serotonin je například první českou adaptací tohoto románu). Režisérka Natália Deáková spolu s dramaturgem Matějem Samcem udělali jeden skvělý krok, obsadili Jana Hájku do hlavní role a jednu zásadní chybu, nezůstali u monodramatu. Hájkovo bytí je s hlavní postavou tak korespondující, že se od jeho prosté

prezence na jevišti téměř nedá odtrhnout. Hormon štěstí v sále se skutečně postupně ztrácí a zavládá neproniknutelná deprese, která fyzicky paralyzuje (v tom nejlepší slova smyslu). Hájkův hlas i pronikavý pohled si podmaňují text i prostor přesně jako psychopatická zpověď protagonisty románu Florenta-Clauda. Všechno ostatní od scénografie po vedlejší role je jako krajková záclona na okně – zbytečné, možná i nevkusné. Přesto považují inscenaci za jednu z mála činoherních, která se mě v posledních několika měsících dotkla. Takže ambivalentně doporučuji i nedoporučuji knihu nebo inscenaci, ideálně obojí.

Ema Šlechtová

PŘEDSTAVUJEME

SLOVENSKÉ KOMORNÉ DIVADLO MARTIN

Historie Slovenského komorného divadla Martin sahá až do roku 1944, kdy se stalo druhým profesionálním divadlem na Slovensku, a to díky iniciativě martinských ochotníků, kteří tak navázali na mnohaletou divadelní tradici místních spolků. První premiéra se uskutečnila 22. ledna 1944. Divadlo tehdy uvedlo premiéru Verhaerenova Filipa II. v režii Andreje Bagara, jednoho ze zakládajících členů. Inscenace protestovala proti totalitě, vyvolala skandál a byla zakázána. Tento krok nicméně určil směřování této scény na několik dalších dekád. Tu lze označit jako autorskou, protože tvůrčí napříč jejími etapami inklinují zejména k reflexi společenské situace – a to i skrze aktualizace klasických literárních děl, dnes např. inscenace *D1 (pracovní názov)* či *Komedia česká o bohataci a Lazarovi*. Možná právě proto je Slovenské komorné divadlo Martin úspěšné i v mezinárodním kontextu a je pravidelně zvané na prestižní evropské festivaly. V současnosti mezi zásadní osobnosti této scény patří režisér Lukáš Brutovský a dramaturg Miro Dacho, které můžeme znát i z ostravského kulturního dění, kdy v Divadle Petra Bezruče realizovali inscenaci *PS...odepiš!* Ředitelem divadla je momentálně herec František Výrostko. V rámci DFOV tato scéna dnes představí úspěšnou inscenaci *Zem památá*, která je autorským projektem uznávaného českého režiséra Jiřího Havelky. Jedná se o sondu do historie, která však stále ožívá, a to skrze osud Karola Duchoně.

Petra Kupcová

O SEROTONINU I JINÝCH VĚCECH!

V rámci festivalového epilogu se dnes budete moci v úžasných prostorách hotelu Palace setkat s tváří festivalu – hercem Honzou Hájkem, který letošnímu festivalu poskytl uměleckou záštitu. Herecky exceluje v inscenaci Serotonin, kterou pro MeetFactory připravila režisérka Natálie Deáková podle dramaturgie Matěje Samce. U příležitosti ostravského uvedení jsme Honzovi položili několik otázek.

Jaký je Tvůj vztah k literární tvorbě Michella Houellebecqa, a změnil se nějakým způsobem během zkušebního procesu inscenace Serotonin?

Krásný festivalový den všem! Dobrý den, pane! Četl jsem jen Serotonin a viděl představení Elementární částice od Honzy Mikuláška. Pak jsem měl příležitost načíst Mapu a území a musím

přiznat, že špatně. Byla to moje první zkušenost s Michele Houellebecqem a dost jsem se s tím potrápil. Měl jsem se na něj připravovat mnohem dřív, podcenil jsem to. A jednoho dne jsem si pak koupil Serotonin a ve vaně jsem si přečetl první dvě strany. V momentě, kdy jsem odložil knížku a vylezl z vany, zavola mi Matěj Samec a bylo jasno.

Matěje Samce považuju za jednoho z nejlepších dramaturgů, dokáže se tak naladit na autora, že nepoznáte, kdo je autor a kdo dramaturg.

Co máš společného s hlavní postavou inscenace, a v čem se naopak rozcházíte?

Spojuje nás podobný způsob vyprávění, kdy jsem schopný od tématu odskočit k jinému a od něj zase k dalšímu, abych ho potom, pokud mě nikdo nepřerušuje, zakončil famózní pointou, společnou pro všechna témata, která kvůli ní otevřel. Narozdíl od Michela vyprávím a nepíšu, takže mě často někdo přerušuje. Takže asi v tom se rozcházíme.

Jakým způsobem jsi Ty osobně prožil pandemický stav a na co se v současné době chystáš?

Během pandemického stavu mě opět vyrazili, tentokrát od popelářů. Chystám se vám dnes večer zahrát Serotonin, víc nevíme.

Neprojevuje se v Tobě sklon k divadelní režii?

Ano, v blízké době se chystám režírovat Hamleta s Matějem Samcem v hlavní roli.

Co v současné době nejvíc bolí českou kulturu?

Prázdný rauty?

*Grandiózní dík!
Petr Klarin Klár*

MILÍ FESTIVALOVÍ DIVÁCI,

i když nás dnes čeká divadlem plně nabitý den, který slibuje výjimečné umělecké zážitky, 12. ročník festivalu Dream Factory Ostrava se pomalu blíží do svého velkého finále! Bylo nám potěšením setkávat se s vámi v sálech, děkujeme za vaši vstřícnost týkající se akceptace koronavirových opatření a věříme, že se společně budeme potkávat v roce 2022 v průběhu ročníku dalšího, třináctého! Přejeme mu jen samé štěstí a skvělé programové volby! Poděkování patří samozřejmě všem účinkujícím, které Ostrava svým duchem dokáže vždy pohltit a okouzlit, zároveň i organizátorům festivalu za jeho profesionální chod, stejně jako celé řadě dobrovolníků, kteří velmi srdečně pomáhali zajistit komfort vám i hostům! A nesmíme zapomenout ani na sponzory a partnery, bez kterých by naše divadelní snění bylo jen stěží uskutečnitelné! Na shledanou v roce 2022!

Redakce Snáře z továrny!

Snář z továrny – magazín festivalu Dream Factory Ostrava 2021. Neděle 26. září 2021, číslo páté.

Šéfredaktorka: **Pavla Bergmannová** (bergmannova.pavla@gmail.com). Redakce: **Petr Klarin Klár, Petra Kupcová, Ema Šlechtová** (ext). Fotografie: archiv festivalu Dream Factory Ostrava, **Lukáš Horký**. Grafická úprava: **Jan Kulich**. Sazba: **Lukáš Horký** – Surbanz. Zpravodaj vydává Dream Factory Ostrava. Ředitel festivalu: **Tomáš Suchánek**.

POŘADATEL

SPOLUPOŘADATEL

k u l t u r a k
Dům kultury
město Ostrava

AKCE SE USKUTEČŇUJE ZA PODPORY

MINISTERSTVO
KULTURY

OSTRAVA!!!

Moravskosleský
kraj

NADACE ČEZ

Ostravské vodárny
a kanalizace a.s.

Státní fond kultury ČR

Festival je realizován za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky, Statutárního města Ostrava a Moravskosleského kraje. Děkujeme za podporu Nadaci ČEZ a Ostravským vodárnám a kanalizacím a.s.